

Peter Fox OBE AS

Aelod o'r Senedd dros
Fynwy

Member of the Senedd for
Monmouth

Peredur Owen Griffiths AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid

19 Mai 2023

Annwyl Peredur,

Bil Bwyd (Cymru): ymateb i adroddiad Cyfnod 1 y Pwyllgor Cyllid

Hoffwn ddiolch i'r Pwyllgor Cyllid am graffu ar y Bil Bwyd (Cymru) ("y Bil") yn ystod Cyfnod 1 ac am yr adroddiad a gyhoeddwyd ar 12 Mai 2023.

Rwyf wedi nodi fy ymateb i gasgliadau ac argymhellion y Pwyllgor yn Atodiad A. Lle mae casgliadau wedi eu gwneud, neu lle mae argymhellion wedi eu hanelu at Lywodraeth Cymru yn hytrach nag ataf i fel yr Aelod sy'n gyfrifol am y Bil, rwyf wedi nodi'r rhain, ond rwyf wedi cynnwys fy meddyliau fy hun mewn ymateb lle bo hynny'n briodol.

Er na fu'n bosibl i mi dderbyn holl argymhellion y Pwyllgor, rwy'n gobeithio y bydd yr ymateb hwn yn ddefnyddiol i chi. Byddaf hefyd yn ysgrifennu at Gadeiryddion Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig a'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad mewn perthynas â'u Hadroddiadau Cyfnod 1, a byddaf yn anfon copïau o'r llythyrau at Gadeiryddion y tri Phwyllgor.

Cofion cynnes,

Peter Fox, AS Mynwy

Yr Aelod sy'n gyfrifol am y Bil Bwyd (Cymru)

Senedd Cymru

Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN
Peter.Fox@Senedd.Cymru

Senedd Cymru

Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN
Peter.Fox@Senedd.Cymru

0300 200 7298

@Peterfox_ms

@PeterFox61

Peter Fox AS

Senedd Cymru
Welsh Parliament

Welsh
Conservatives

Ceidwadwyr
Cymreig

Atodiad A

Ymateb gan Peter Fox, AS i Adroddiad y Pwyllgor Cyllid ar y Bil Bwyd (Cymru)

Casgliad 1. Mae'r Pwyllgor yn siomedig â'r diffyg gwybodaeth am nifer o elfennau'n ymwneud â'r Bil ac felly ni all ddod i gasgliad ynghylch a yw'r adnoddau'n ddigonol ac yn rhesymol er mwyn cyflwyno'r ddeddfwriaeth. Rydym wedi gwneud nifer o argymhellion ac, os bydd y Bil hwn yn mynd rhagddo, byddem yn disgwyl i'r wybodaeth y gofynnwyd amdani gael ei chynnwys mewn Asesiad Effaith Rheoleiddiol wedi'i ddiweddarau yn dilyn trafodion Cyfnod 2.

Casgliad 2. Rydym yn ailadrodd galwadau blaenorol bod yn rhaid i Asesiadau Effaith Rheoleiddiol gynnwys yr amcangyfrif gorau posibl ar gyfer costau a buddion i'n galluogi i gynnal gwaith craffu llawn ar oblygiadau ariannol cyffredinol Bil. Mae'r rhain yn cynnwys yr holl filiau a gyflwynwyd yn y Senedd gan Lywodraeth Cymru, Aelodau unigol a Phwyllgorau.

Ymateb: Nodwyd

Rwy'n deall siom y Pwyllgor y gallai fod diffyg gwybodaeth wedi bod ar gostau rhai elfennau o'r Bil. Fodd bynnag, fel Aelod unigol, byddai bron yn amhosibl darparu costau cywir ar gyfer elfennau o Fil sy'n destun strategaeth genedlaethol a rheoliadau dilynol yn y dyfodol, heb ymgysylltu'n sylweddol â swyddogion Llywodraeth Cymru gyda chaniatâd y Gweinidog.

Cafodd y Bil ei ddrafftio'n fwriadol fel Bil fframwaith, gan roi hyblygrwydd i Lywodraeth Cymru ynghylch gweithredu darpariaethau allweddol. Byddai hyn yn cynnwys (er enghraifft) y manylion a gynhwysir mewn Rheoliadau yn y dyfodol. Roedd caniatáu i Lywodraeth Cymru gael rheolaeth dros y cyfnod 'eilaidd' hwn yn hanfodol. Er ei bod yn bosibl ymgysylltu â rhanddeiliaid i amcangyfrif costau gweinyddol y Bil, ni fyddai wedi bod yn bosibl i mi ddarparu costau cywir ar gyfer sawl elfen o'r Bil.

Rwy'n cytuno â barn y Pwyllgor bod yn rhaid i Asesiadau Effaith Rheoleiddiol gynnwys yr amcangyfrif gorau posibl ar gyfer costau a buddion. Fodd bynnag, wrth gytuno ar hyn, rhaid cofio bod yr amcangyfrif gorau sy'n 'bosibl' i Aelodau unigol ei gynnwys ar gyfer eu Biliau yn debygol o fod yn llai cynhwysfawr na'r amcangyfrifon y gallai Llywodraeth Cymru ei hunan eu cyflwyno. O ran y Bil Bwyd (Cymru), credaf mai'r amcangyfrifon a ddarparwyd gennyf oedd yr amcangyfrifon gorau a oedd yn bosibl o ystyried yr adnoddau a oedd ar gael i mi fel Aelod unigol o'r Senedd.

Argymhelliad 1. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru, yn y dyfodol, yn ymrwmo i gynorthwyo Aelodau unigol a/neu Bwyllgorau sy'n cynnig deddfwriaeth drwy ddarparu gwybodaeth ariannol berthnasol cyn cyflwyno Bil i sicrhau bod costau mewn Aseidiadau Effaith Rheoleiddiol mor gynhwysfawr a manwl â phosibl.

Ymateb: Nodwyd

Fel yr amlinellwyd yn fy ymateb i Gasgliadau 1 a 2, byddai bron yn amhosibl i Aelodau unigol ddarparu costau cywir, neu weithiau unrhyw gostau o gwbl, ar gyfer rhai elfennau o Fil, sy'n amodol ar bwerau i wneud rheoliadau yn y dyfodol yn seiliedig ar strategaeth genedlaethol heb ei llunio eto, heb gael cymorth gan Lywodraeth Cymru. Fodd bynnag, gallaf hefyd weld yr anhawster o safbwynt y Llywodraeth o ran darparu'r costau hynny cyn eu cyflwyno. Byddai gan yr argymhelliad hwn oblygiadau o ran adnoddau i Lywodraeth Cymru wrth ddarparu'r cymorth hwnnw.

Fel y dywedais yn ystod y gwaith craffu, roedd wastad angen rhoi hyblygrwydd i Weinidogion Cymru a'r Comisiwn Bwyd roi cyfarwyddyd ar elfennau pwysig o'r Bil - byddai llawer ohonynt yn gofyn am wneud Rheoliadau yn ddiweddarach.

O ran y costau a gynhwysir ar gyfer yr elfennau hynny o'r Bil nad ydynt yn ddarostyngedig i Reoliadau yn y dyfodol, credaf fod y rhain wedi eu costio hyd eithaf fy ngallu. Hoffwn ddiolch i'r holl bobl a helpodd o ran costau, mewn sefydliadau ledled Cymru a swyddogion yn yr Alban. Roedd yr ymgysylltiad a gawsom gyda'r sefydliadau hynny yn ddefnyddiol iawn.

Argymhelliad 2. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod yr Aelod sy'n gyfrifol yn ailasesu ac yn diweddarau'r costau yn yr Aseiad Effaith Rheoleiddiol yn seiliedig ar y costau diweddaraf a ddarparwyd gan Lywodraeth yr Alban ar gyfer Deddf Cenedl Bwyd Da (yr Alban) 2022.

Ymateb: Derbyd

Fel y bydd y Pwyllgor yn ymwybodol yn barod, rhoddais ymrwymiad yn ystod y gwaith craffu ar y Bil Bwyd (Cymru) yng Nghyfnod 1 y byddwn yn ymgysylltu ymhellach â swyddogion yn Llywodraeth yr Alban wrth i'r Bil fynd drwy'r broses ddeddfwriaethol yn y Senedd. Rwyf hefyd yn cyfeirio'r Pwyllgor at fy llythyr at y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru a'r Trefnydd, dyddiedig 4 Mai – lle rwyf yn ailadrodd yr ymrwymiad hwn. Rwy'n gwerthfawrogi bod y Pwyllgor wedi cyfeirio at y llythyr hwnnw a anfonwyd ar 4 Mai yn yr adroddiad Cyfnod 1 hwn er iddo gael ei anfon yn hwyr yn amserlen Cyfnod 1.

Argymhelliad 3. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod yr Aelod sy'n gyfrifol yn cysylltu â Llywodraeth Cymru mewn perthynas â maint a chwmpas y Comisiwn Bwyd, gan gynnwys nifer y staff sy'n ofynnol i'w gefnogi, ac yn diweddarau'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol.

Ymateb: Derbyn

Byddwn yn croesawu'n fawr y cyfle i drafod maint a chwmpas y Comisiwn Bwyd wrth i'r Bil fynd rhagddo drwy'r broses ddeddfwriaethol. Os bydd angen diweddarau'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol o ganlyniad, byddaf yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru i ddarparu gwybodaeth wedi ei diweddarau a'i chynnwys mewn Asesiad Effaith Rheoleiddiol diwygiedig.

Casgliad 3. Ni all y Pwyllgor ddod i farn ynghylch a fyddai'r Bil yn arwain at ddyblygu gyda Deddf Llesiant a Chenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac a oes gan Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru yr arbenigedd neu'r capasiti i ymgymryd â'r gwaith angenrheidiol sy'n ymwneud â'r Bil, o ystyried y diffyg gwybodaeth sydd ar gael ar y mater hwn.

Ymateb: Nodwyd

Mae'n siomedig na allai'r Pwyllgor ddod i farn ar hyn. Credaf yn gryf, fel y gwnaeth nifer o randdeiliaid allweddol yn ystod gwaith craffu Cyfnod 1, y byddai'r Bil Bwyd (Cymru) a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) yn cyd-fynd â'i gilydd, ac yn gweithredu mewn ffordd a fyddai'n ategu ei gilydd. Byddai gan Gomisiynau Cenedlaethau'r Dyfodol rôl i'w chwarae hefyd wrth helpu i siapio'r Strategaeth Fwyd Genedlaethol yn y dyfodol, er enghraifft.

O ran a oes gan Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru yr arbenigedd neu'r gallu i ymgymryd â'r gwaith angenrheidiol yn ymwneud â'r Bil, roedd yn amlwg iawn i mi o drafodaethau a gefais gyda'r Comisiynydd nad oedd hi o'r farn bod hynny'n bosibl. Mae hyn yn rhywbeth a godais yn benodol yn ystod Cyfnod 1. Nid wyf wedi cael cyfle i drafod y Bil gyda'r Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol newydd, ond byddwn yn barod i wneud hynny wrth i'r Bil fynd rhagddo drwy'r broses.

Argymhelliad 4. Mae'r Pwyllgor yn argymhell cael asesiad effaith llawn gyda'r Strategaeth Fwyd Genedlaethol ac y bydd Llywodraeth Cymru yn sicrhau y bydd y Senedd yn cael cyfle i gynnal gwaith craffu ar unrhyw gostau sy'n gysylltiedig â hyn.

Ymateb: Nodwyd

Er nad yw hyn yn ofyniad a nodir ar wyneb y Bil, dylai fod yn ddisgwyliedig y byddai Llywodraeth Cymru yn cynnal asesiad effaith o unrhyw 'bolisi' newydd y mae'n ei weithredu. Byddai hyn yn cynnwys datblygu a gweithredu'r Strategaeth Fwyd Genedlaethol.

Argymhelliad 5. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai'r Aelod sy'n gyfrifol gynnal rhagor o waith yn dadansoddi buddion costau'r Bil ac y dylid diweddarau'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol i gynnwys rhagor o wybodaeth am y buddion hyn, gan gynnwys sut y cânt eu dadansoddi a phryd y rhagwelir y cânt eu cyflawni.

Ymateb: Gwrthod

Fel yr amlinellais yn fy ymateb i gasgliadau 1 a 2, mae'n anodd iawn i Aelodau unigol ddarparu costau cywir ar gyfer pob elfen o'r Bil heb gymorth gan Lywodraeth Cymru. Mae'r un egwyddor yn berthnasol i'r manteision posibl, gan y byddai llawer yn dibynnu ar weithredu'r Ddeddf. Credaf fod yr wybodaeth a roddais am y manteision cost mor llawn ag y gallai fod bryd hynny.

Mae hyn hefyd yn cysylltu ag Argymhelliad 4, lle mae'r Pwyllgor wedi galw am asesiad effaith llawn o'r Strategaeth Fwyd Genedlaethol. Bydd y costau a'r buddion llawn yn cael eu hasesu orau ochr yn ochr â'r Strategaeth Fwyd Genedlaethol a'r asesiad effaith a gaffaelwyd.

Mae hefyd yn debygol y bydd y Bil yn cael ei ddiwygio yng Nghyfnodau 2 a 3, a fyddai'n cael effaith ar y costau a'r manteision posibl. Gan hynny, unwaith eto, y peth gorau fyddai ailasesu'r rhan orau unwaith y bydd y camau diwygio wedi eu cwblhau.

Argymhelliad 6. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai'r Aelod sy'n gyfrifol roi manylion y cyrff cyhoeddus sydd eisoes yn ymgymryd â gwaith i weithredu cynlluniau bwyd lleol, a defnyddio'r wybodaeth hon i gyfrifo ystod bosibl o gostau sy'n codi o'r Bil. Dylid cynnwys y wybodaeth hon mewn Asesiad Effaith Rheoleiddiol diwygiedig.

Ymateb: Derbyn yn rhannol

Mae'r Memorandwm Esboniadol a oedd yn cyd-fynd â'r Bil wrth ei gyflwyno yn cynnwys enghreifftiau o gyrff cyhoeddus sydd eisoes yn ymgymryd â gwaith ar gynlluniau bwyd lleol / strategaethau bwyd cymunedol, ac ati. Fodd bynnag, gallaf weld budd ehangu'r wybodaeth hon felly byddaf yn diweddarau'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol gyda manylion pellach ac yn eu cyhoeddi fel rhan o'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol diwygiedig ar ôl Cam 2 y broses.

Fodd bynnag, fel y nodir yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol (paragraff 326) nid oedd yn bosibl mesur cost **gweithredu** cynlluniau bwyd lleol heb wybod manylion llawn yr hyn sy'n ofynnol yn y cynlluniau hynny. O ran manylion cynlluniau bwyd lleol:

- (a) rhaid nodi sut byddai'r 'targedau bwyd' yn cael eu cyflawni, ond byddai'r targedau hynny'n cael eu gosod drwy Reoliadau yn ddiweddarach yn y broses, a
- (b) rhaid hefyd rhoi sylw i'r Strategaeth Fwyd Genedlaethol.

Gan hynny, ni fyddai darparu costau cywir – neu hyd yn oed amrywiaeth gywir o gostau - ar gyfer gweithredu cynlluniau bwyd lleol yn bosibl gan nad yw'r manylion angenrheidiol hynny yn hysbys eto. Gan hynny, gwrthodir y rhan hon o'r argymhellion. Mae hyn yn cysylltu'n ôl â'r materion a godwyd yn Argymhelliad 4 lle mae'r costau'n cysylltu'n ôl â'r Strategaeth.

Argymhelliad 7. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod yr Aelod sy'n gyfrifol yn diweddarau'r costau o ran yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol dros gyfnod arfarnu o ddeng mlynedd i ganiatáu ar gyfer cynnwys costau mwy cyflawn yn ymwneud â chynlluniau bwyd lleol.

Ymateb: Gwrthod

Fel y nodwyd yn yr adroddiad, mae'r Pwyllgor yn pryderu y bydd y costau mewn perthynas â'r adolygiad pum mlynedd o gynlluniau bwyd yn disgyn y tu allan i'r amserlen ar gyfer pennu costau'r asesiad effaith hwn.

O ran yr adolygiad pum mlynedd o gynlluniau bwyd lleol, byddai angen y rhain cyn diwedd cyfnod o 5 mlynedd, gan ddechrau ar y diwrnod y cyhoeddir y cynllun cyntaf. Mae'n rhaid i'r cynlluniau eu hunain gael eu gwneud o fewn dwy flynedd i'r Ddeddf ddod i rym. Gan hynny, o fewn cyfnod arfarnu deng mlynedd, dim ond un adolygiad o gynlluniau bwyd lleol fyddai ar gael.

Fel y gŵyr y Pwyllgor, roedd darparu costau dros gyfnod o 5 mlynedd yn gyson â Biliau Aelodau blaenorol. Er fy mod i'n gwybod y byddai'r cyfnod adolygu pum mlynedd y tu allan i hyn, nododd yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol amcangyfrif ar gyfer adolygu cynlluniau bwyd lleol. Nodir ym mharagraff 381 y Memorandwm Esboniadol:

"Rhaid adolygu'r strategaeth bob 5 mlynedd. Byddai hyn y tu allan i'r amserlen 5 mlynedd ar gyfer amcangyfrif costau. Fodd bynnag, ni fyddai'r costau'n sylweddol. Er enghraifft, amcangyfrifodd y Bil Cenedl Bwyd Da y byddai'r diweddariad 5 mlynedd ac ymgynghoriad ar y strategaeth yn costio rhwng £12,549 a £17,549."

Ni fyddai cynnwys yr wybodaeth hon o fewn cyfnod gwerthuso o ddeng mlynedd yn rhoi manylion ychwanegol ar yr amcangyfrif posibl ar gyfer adolygu cynlluniau bwyd lleol.